

AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu

AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun əsasını 1971-ci ildə Azərbaycan SSR EA Kibernetika İnstitutunun nəzdində yaradılmış Avtomatlaşdırılmış İdarəetmə Sistemləri (AİS) şöbəsi təşkil edir. Müxtəlif illərdə AİS şöbəsinə texnika elmləri namizədləri Çingiz Ağalarov (1971-1981), Yunis Mahmudov (1982-1988), Rafiq Qasimov (1988-1991) və akademik Əli Abbasov (1992-2000) kimi tanınmış alimlər rəhbərlik etmişlər. 2001-ci ildən isə instituta akademik Rasim Əliquliyev rəhbərlik edir.

AİS şöbəsi yarandığı gündən respublikada xalq təsərrüfatının müxtəlif sahələrini əhatə edən avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemlərinin, texnoloji prosesləri idarə edən xüsusi hesablama qurğularının yaradılması və tətbiqi ilə məşğul olmuşdur. AİS şöbəsinin fəaliyyətinin əsas istiqamətləri müxtəlif təyinatlı informasiya-hesablama şəbəkələrinin, ekspert sistemlərinin, verilənlər bazasının

və paylanmış informasiya emalı sistemlərinin işlənməsi və tətbiqi üzrə elmi-tədqiqat, təcrübi-konstruktor və layihə işlərinin həyata keçirilməsindən ibarət olmuşdur.

1991-1995-ci illərdə AİS şöbəsinin ən böyük nailiyyətlərindən biri də respublikada ilk dəfə olaraq elektron poçt xidmətinin və İnternet şəbəkəsinin Azərbaycan qovşaqlarının yaradılması və istifadəyə verilməsi olmuşdur. Bu illərdə respublikada ilk LAN – lokal şəbəkə texnologiyaları müxtəlif qurumlarda tətbiq olunmuşdur. 1995-ci ildə respublikada ilk dəfə veb-texnologiyanın tətbiqi ilə AMEA-nın www.ab.az saytı yaradılmışdır.

AİS şöbəsində o illərdə informasiya texnologiyaları və telekommunikasiya sahəsində aparılan tədqiqatların perspektivliyini nəzərə alaraq, 1997-ci ildə Azərbaycan EA Rəyasət Heyətinin qərarı ilə həmin şöbənin əsasında İnformasiya-Telekommunikasiya Elmi Mərkəzi (İTEM) təşkil olunmuşdur.

İTEM-də dünyanın aparıcı elmi mərkəzləri ilə əlaqələrin yaradılması istiqamətində bir sıra mühüm işlər görülmüşdür. Belə ki, informasiya texnologiyalarının müxtəlif sahələri olan kompüter şəbəkələrinin, ekspert sistemlərinin, informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunması, uçan aparatların idarə sistemləri və s. kimi elmi-texnikitutumlu məsələlərin həlli istiqamətlərində İTEM-in əməkdaşları tərəfindən mühüm nəticələr əldə edilmiş və tətbiq olunmuş, elmlər və fəlsəfə doktorları, aparıcı mütəxəssislər yetişmişdir.

İTEM dünyanın bir sıra aparıcı elmi təşkilatları ilə əlaqələr yaratmış və müasir informasiya texnologiyaları sahələrində bir çox elmi tədqiqat işləri nəşr olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin 15 may 2001-ci il tarixli fərmanının yerinə yetirilməsi məqsədi ilə, Nazirlər Kabinetinin 21 may 2002-ci il tarixli Qərarına əsasən, AMEA İnformasiya-Telekommunikasiya Elmi Mərkəzinin bazasında İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu yaradılmışdır.

İnstitut qısa müddət ərzində İKT-nin müasir problemlərinə dair innovativ elmi tədqiqatlar apararaq bir quruma çevrilmiş, informasiya texnologiyaları və informasiya cəmiyyətinin aktual elmi-nəzəri problemlərinin araşdırılmasının təməli qoyulmuş, yeni elmi şöbələr və mərkəzlər açılmışdır.

İnstitutda böyük verilənlər (Big Data), verilənlərin intellektual analizi (Data Mining), informasiya təhlükəsizliyi, bulud texnologiyaları, Əşyaların İnterneti (IoT), e-dövlət, e-elm, elmmetriya, e-təhsil, e-tibb, biliklər iqtisadiyyatı, kompüter şəbəkələri, proqram mühəndisliyi, veb-texnologiyalar, veb-analitika, sosial şəbəkələr, linqvistik texnologiyalar, coğrafi informasiya sistemləri, virtual məkanda Azərbaycan dilinin tətbiqi problemləri üzrə elmi tədqiqatların aparılması, innovativ layihələrin işlənilməsi, o cümlədən dövrün tələblərinə cavab verən yeni nəsillər kadrlarının yetişdirilməsi istiqamətində məqsədyönlü işlər aparılır.

Hazırda institutda 18 şöbə, o cümlədən Tədris-İnnovasiya, E-kitabxana, Multimedia, AzScienceNet elm kompüter şəbəkəsinin idarəetmə mərkəzləri fəaliyyət göstərir.

İnstitutda 430-a yaxın əməkdaş çalışır, onlardan 152-si elmi işçidir. O cümlədən institutda 3 akademik, AMEA-nın 2 müxbir üzvü, 8 elmlər doktoru və 24 fəlsəfə doktoru, 5 doktorant, 12 dissertant və 5 magistrant elmi-tədqiqat işləri ilə məşğul olur.

Son 5 il ərzində institutda 17 mövzu üzrə 55 elmi tədqiqat işi aparılmış, 33 mühüm elmi nəticə

əldə edilmiş, 10 iş tətbiq olunmuşdur. Bu müddət ərzində institutun alimləri tərəfindən 33 kitab, 1800-dən çox məqalə və tezis (o cümlədən 500-ə yaxın məqalə xaricdə, 88 məqalə isə impakt-faktorlu jurnallarda) dərc edilmişdir. Elmi işçilərin əsərlərinə 3600 istinad olunmuşdur. İnstitut tərəfindən, 5-i beynəlxalq səviyyəli olmaqla, 14 elmi tədbir keçirilmişdir.

İnstitut iki əsas istiqamətdə – informasiya texnologiyaları və informasiya cəmiyyəti problemləri istiqamətlərində elmi fəaliyyət göstərir. Son 5 ildə institutda aparılan tədqiqatlar əsasında aşağıda göstərilən bir sıra mühüm elmi nəticələr əldə edilmişdir:

- ◆ Mətnlərin avtomatik referatlaşdırılmasında mövzu əhatəliliyini maksimum dərəcədə təmin etmək və məzmunca yaxın cümlələrin iştirakını minimallaşdırmaq üçün xətti və qeyri-xətti riyazi proqramlaşdırma modelləri təklif edilmiş və onların həlli üçün yeni alqoritmlər işlənmişdir;

- ◆ Barmaq izlərinin diskretləşdirilmiş tekstur deskriptorlarının aqreqasiyası və effektiv xətti blok kodları əsasında biometrik kriptosistemlərin sintezi metodu təklif edilmişdir;

- ◆ E-dövlət mühitində mətn sənədlərin intellektual idarə edilməsi üçün model və alqoritmlər işlənmişdir;

- ◆ Vebdə elmi tədqiqatçıların və təşkilatların sosial şəbəkələrinin aşkarlanması və analizi üçün metod və alqoritmlər işlənmişdir;

- ◆ Kompüter şəbəkələrində hesablama resurslarının istifadəçilər arasında optimal paylanması metodu işlənmişdir;

- ◆ Nitq siqnallarında əsas tonun tezliyinin müəyyən edilməsinin zaman, tezlik və hibrid metodları analiz edilmiş və qiymətləndirilmişdir;

- ◆ Ad hoc şəbəkələrində keyfiyyət göstəricilərinin yaxşılaşdırılması üçün metod və alqoritmlər işlənmişdir;

- ◆ Korporativ kompüter şəbəkələrində İnternet xidmətlərinin səmərəliliyinin artırılması üçün metod və alqoritmlər işlənmişdir;

- ◆ Milli domen adlarının intellektual monitorinqi sisteminin sintezi üçün metod və alqoritmlər işlənmişdir;

- ◆ Sənədlərin avtomatik referatlaşdırılması zamanı mətnlərin məzmun yaxınlığını hesablamaq üçün yeni ölçü daxil edilmiş və sənəddən semantik yükə malik cümlələrin seçilməsinə imkan verən çoxkriteriyalı optimallaşdırma modelləri təklif olunmuşdur;

- ◆ E-dövlətin informasiya təhlükəsizliyinin stra-

teji idarə edilməsi üçün qeyri-səlis koqnitiv model işlənmişdir;

◆ Mövcud hesablama resursları daxilində böyük-həcmli verilənlərin (Big Data) klasterləşdirilməsi üçün yüksək hesablama məhsuldarlığına malik metod təklif olunmuşdur;

◆ İnsan resurslarının müxtəlif səviyyələrdə intellektual idarə olunması zamanı çoxkriteriyalı qərarların dəstəklənməsi üçün qeyri-səlis çoxsənarili yanaşma təklif edilmiş və hər bir ssenariyə uyğun metodlar işlənmişdir;

◆ Bulud texnologiyaları əsasında şəbəkə mühitində virtual hesablama və yaddaş resurslarının istifadəçilər arasında optimal paylanması üçün metod və alqoritmlər işlənmişdir;

◆ Elmin müxtəlif sahələrinin bibliometrik göstəriciləri (məqalələrin və istinadların sayı) dinamikasının qiymətləndirilməsi, eyni zamanda elmi tədqiqatların perspektiv istiqamətlərinin müəyyən edilməsi üçün diferensial metrikalar təklif edilmişdir;

◆ E-dövlətin səmərəli idarə edilməsi, ölçülməsi və monitorinqi, veb-resursların intellektual analizi, informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunması, e-demokratiya və e-vətəndaş problemləri araşdırılmış, konseptual modellər və yanaşmalar təklif olunmuşdur;

◆ Biliklər iqtisadiyyatının elmi-nəzəri əsasları araşdırılmış və təkliflər verilmişdir;

◆ Dinamik kollaborativ federasiyalarda intellektual bulud servislərinin reputasiyası üçün qeyri-səlis hibrid model təklif edilmiş və bulud provayderlərinin inam səviyyəsini qiymətləndirməyə imkan verən sübutların aqreqasiyası metodu işlənmişdir;

◆ Personalın çoxmeyarlı qiymətləndirilməsi üçün qeyri-səlis VİKOR metodunun effektiv modifikasiyası işlənmişdir;

◆ Elektron tibb mühitində qərarların qəbul olunmasının dəstəklənməsinə dair mövcud yanaşmalar, metod və vasitələr analiz olunmuşdur;

◆ Əhalinin sağlamlığını təyin edən faktorlar təhlil edilmiş və çoxsənarili ierarxik analiz metodu əsasında onların ölkənin tibbi təhlükəsizliyinə təsiri qiymətləndirilmişdir;

◆ Müxtəlif növ plagiatlığı aşkarlamaq üçün linqvistik yanaşma – cümlələrin sintaktik və semantik analizinə əsaslanan metod təklif edilmişdir;

◆ Qeyri-səlis model və metodlar əsasında ierarxik idarəetmə səviyyələrində insan resurslarının idarə olunması üzrə qərarların qəbulunun dəstəklənməsinin elmi-metodoloji əsasları işlənmişdir;

◆ Fotoportretlər əsasında insan sifətinin tanınması üçün metod və alqoritmlər işlənmişdir;

◆ Böyükhəcmli verilənlərdə anomaliyaların aşkarlanması üçün qeyri-xətti optimallaşdırma modeli və bir neçə klasterləşdirmə metodu təklif edilmiş və onların eksperimental qiymətləndirilməsi aparılmışdır;

◆ Mobil hesablama buludlarında cloudletlərin resurslarından səmərəli istifadə edilməsi üçün metod və alqoritmlər işlənmişdir;

◆ Elektron təhsilin idarə edilməsi üçün modellər təhlil edilmiş və təkliflər hazırlanmışdır;

◆ Viki-mühitdə informasiya mühabirəsi texnologiyalarının analizi üçün metod və alqoritmlər işlənmişdir.

İnstitutun əsas istiqamətlərindən biri də elmi-innovasiya fəaliyyətidir. Belə ki, institut bir sıra mühüm əhəmiyyətli dövlət proqramlarının həyata keçirilməsində iştirak etmişdir. Bunlar aşağıdakılardır:

◆ “Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiya” və “Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə Dövlət Proqramı”;

◆ “2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramı”;

◆ “Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair Dövlət Proqramı”;

◆ “Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”.

Bundan başqa, institut Azərbaycan Respublikasında 2013-cü ilin “İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları ili” elan edilməsi ilə bağlı Tədbirlər Planı üzrə 16 layihənin yerinə yetirilməsində iştirak etmişdir.

İnstitut aşağıda göstərilən dövlət proqramlarının və strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsində iştirak edir:

◆ “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”;

◆ “Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2016–2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı”;

◆ “Telekommunikasiya və informasiya texnologiyalarının inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

◆ “Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və

təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

◆ “Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlıq səviyyəsində istehlak mallarının istehsalına dair Strateji Yol Xəritəsi”.

İnstitut elmi fəaliyyətin maliyyələşdirilməsi üzrə müxtəlif elmi fondlar tərəfindən keçirilən grant layihələrində də fəal iştirak edir. O cümlədən institut Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Elm Fondu tərəfindən maliyyələşdirilən bir sıra grant layihələrinin icraçısı olmuşdur.

2003-cü ildən respublika üzrə doktorant və dissertantlara “İnformatika” fənninin tədrisi və doktorluq imtahanları qəbulunun mərkəzləşdirilmiş qaydada həyata keçirilməsi məqsədi ilə institutun nəzdində müasir tələblərə cavab verən Tədris-İnnovasiya Mərkəzi fəaliyyət göstərir. Həmin ildən başlayaraq, institutun alim və mütəxəssisləri tərəfindən ölkənin doktorant və dissertantlarına İKT-nin imkanlarından istifadə bacarıqlarına yiyələnməklə öz elmi tədqiqatlarını yüksək səviyyədə həyata keçirmələri üçün informatikanın nəzəri və praktiki əsasları tədris olunur.

2003-2017-ci illər ərzində Mərkəzdə 18 minə yaxın doktorant və dissertant İnformatika fənninin tədrisi məqsədi ilə təşkil edilmiş kurslarda iştirak etmiş və bilikləri sertifikatlaşdırılmışdır.

Mərkəzdə həmçinin Naxçıvan Muxtar Respublikasının, eləcə də Gəncə bölgəsinin elmi-tədqiqat və təhsil müəssisələrinin doktorant və dissertantlarına “İnformatika” fənninin tədrisi və imtahanların qəbulu distant olaraq həyata keçirilir. 2017-ci ildə həmin regionlardan müvafiq dərslərdə iştirak edən və imtahan verənlər ölkə üzrə ümumi sayın 12%-ni təşkil edir.

Hazırda bu xidmətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi istiqamətində işlər aparılır. Belə ki, yaxın gələcəkdə Şəki və Lənkəran bölgələri üçün də müvafiq tədris xidmətlərinin göstərilməsi planlaşdırılır.

Həmçinin Mərkəzdə AMEA üzrə Fəlsəfə fənnindən qəbul imtahanları, eləcə də doktorant və dissertantların bu fənn üzrə doktorluq imtahanlarının təşkilinə və AMEA-nın institut və təşkilatlarında doktorant və dissertantların ixtisas fənlərindən imtahanlarının test üsulu ilə keçirilməsi işlərinə dəstək göstərilir. Bundan başqa, AMEA-nın magistrantlarına ümumi fənlərin (xarici dil, fəlsəfə, psixologiya və pedaqogika), eləcə də institutun magistrantlarına ixtisas və seçmə fənlərin tədrisi və imtahanların qəbulu işləri yerinə yetirilir.

İnstitutun Tədris-İnnovasiya Mərkəzində həmçinin müntəzəm olaraq informatika və proqramlaşdırma üzrə olimpiadalar keçirilir.

Tədris-İnnovasiya Mərkəzi müxtəlif İKT biliklərə yiyələnmək istəyənlər üçün müntəzəm olaraq kursların təşkili və biliklərin sertifikatlaşdırılması, İT sahəsində konsalting xidmətlərinin göstərilməsi, regionlarda əhalinin İKT biliklərinin artırılması üzrə Kompüter Tədrisi mərkəzlərinə dəstək verilməsi istiqamətində də fəaliyyət göstərir.

Bunlardan başqa, Tədris-İnnovasiya Mərkəzində Olimpiadaya Hazırlıq Mərkəzi və Viki-Mərkəz yaradılmışdır.

AMEA korporativ şəbəkəsinin əsasında yaradılmış AzScienceNet elm kompüter şəbəkəsi elmi-tədqiqat, elmi-praktiki və tədris məsələlərinin həyata keçirilməsində AMEA-nın institut və təşkilatlarını zəruri şəbəkə xidmətləri ilə təmin edir. AzScienceNet AMEA-nın əməkdaşlarına Wi-Fi, Eduroam, Cloud Computing, Hosting, e-mail və s. xidmətlər göstərir. AzScienceNet əsasında AMEA-nın institut və təşkilatlarında meydana çıxan böyük hesablaşma və yaddaş resursları tələb edən mürəkkəb məsələlərin həlli üçün verilənlərin emal mərkəzi (Data Center) fəaliyyət göstərir.

Qeyd etmək lazımdır ki, “Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair 2014-2020-ci illər üçün Milli Stratejiya”da və onun reallaşdırılmasına dair tədbirlər planında da ölkəmizdə İnternet infrastrukturunun inkişafı və təkmilləşdirilməsi tədbirləri çərçivəsində AzScienceNet Elm Kompüter Şəbəkəsinin imkanlarının genişləndirilməsi məsələləri də öz əksini tapmışdır.

Müvafiq tədbirlər planına uyğun olaraq AzScienceNet Elm Kompüter Şəbəkəsi infrastrukturunun genişləndirilməsi, maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi və ən müasir avadanlıqlarla təmin edilməsi istiqamətində bir sıra işlər yerinə yetirilmişdir. Hazırda bu istiqamətdə işlər davam etdirilir.

Ölkədə elm və təhsil sahələrinin inteqrasiyasında AzScienceNet böyük imkanlara malikdir. AMEA və Təhsil Nazirliyi arasında bu istiqamətdə işgüzar əməkdaşlıq əlaqələri qurulmuşdur. Artıq AMEA-nın elmi-tədqiqat müəssisələri ilə yanaşı, ölkənin təhsil müəssisələri də AzScienceNet-in xidmətlərindən istifadə edə bilirlər.

AzScienceNet dünyanın nüfuzlu beynəlxalq təşkilatları ilə sıx əməkdaşlıq əlaqələri quraraq AMEA-nın institut və təşkilatları əməkdaşlarının dünyanın elm və təhsil şəbəkələrinin təqdim etdiyi

imkanlardan yararlanmasına şərait yaradır: alimlər öz tədqiqatlarında böyükhəcmli verilənlərdən birgə istifadə edir, böyükmiqyaslı elmi layihələr həyata keçirir, qabaqcıl şəbəkə texnologiyaya və xidmətlərini təqdim edirlər.

2015-ci ildə AzScienceNet şəbəkəsi GEANT Assosiasiyasına üzv seçilməklə 40-dan çox ölkə ilə əməkdaşlıq əlaqələri qurmuşdur. Bu assosiasiyanın əsas məqsədi elm və təhsil üçün yüksəkkeyfiyyətli beynəlxalq İKT infrastrukturunun yaradılması, milli elektron elm və təhsil mühitləri əsasında vahid, qlobal fəzanın formalaşdırılması, elmi məqsədlər üçün istifadə olunan milli və beynəlxalq şəbəkə və informasiya resursları infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi məsələlərinin həyata keçirilməsidir.

AzScienceNet ölkəmizi Şərqi Avropa ölkələrini birləşdirən elm və təhsil üzrə yüksəksürətli regional internet şəbəkəsinin yaradılması və bu ölkələrin Avropanın elektron elm infrastrukturuna qoşulması üçün həyata keçirilən "EaPConnect" (Eastern Partnership Connect) layihəsində də təmsil edir.

Görülən işlər nəticəsində AzScienceNet şəbəkəsinə qoşulan kompüter avadanlıqlarının sayı 7000-dən çoxdur və şəbəkənin internetə çıxış sürəti 1,41 Gbit/s-ə çatdırılmışdır. Şəbəkə infrastrukturunun 98%-i fiber-optik kabel əsasında qurulmuşdur. Həmçinin AMEA-nın Akademiya şəhərciyində Wi-Fi sistemi yaradılmışdır. Eləcədə, AzScienceNet elm kompüter şəbəkəsinin Avropa

elm və təhsil kompüter şəbəkələri mühitinə inteqrasiya işləri həyata keçirilmişdir.

2017-ci ildə AzScienceNet şəbəkəsinin və onun Data Mərkəzinin texniki imkanları artırılaraq aşağıda göstərilən həddə çatdırılmışdır:

- AzScienceNet şəbəkəsinə qoşulan fərdi kompüterlərin sayı – 7000 ədəd;
- İnternetə qoşulma sürəti – 1410 Mbit/s;
- Hesablama gücü – 17 Tflops;

- Xarici yaddaşın həcmi – 500 Tbayt.

2016-cı ildə institutda İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsi yaradılmışdır. Şöbə institutun ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə siyasətinin həyata keçirilməsi, institutun fəaliyyəti, keçirdiyi tədbirlərlə bağlı ictimaiyyətin məlumatlandırılması, kütləvi informasiya vasitələri ilə işgüzar əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulması, institutun fəaliyyəti, imkanları və nailiyyətlərini əksətdirən bukletlərin, video-çarxların hazırlanması və müvafiq sərəgilərdə nümayiş etdirilməsi, institutun rəhbər şəxslərinin, qabaqcıl alim və mütəxəssislərinin kütləvi informasiya vasitələrində çıxışlarının təşkil edilməsi istiqamətində fəaliyyət göstərir. Həmçinin şöbə tərəfindən institutun rəsmi veb-saytı – *ict.az*-ın və daxili İnternet-televiziyasının – İnfTV-nin istismarı və kontent təminatı həyata keçirilir. Bunlardan başqa, şöbədə informasiya cəmiyyəti ideyalarının təbliği, informasiya texnologiyaları sahəsində elmi nailiyyətlərin populyarlaşdırılması istiqamətində tədbirlər görülür. Habelə şöbə əməkdaşları tərəfindən yeni media ilə bağlı elmi-tədqiqatlar aparılır.

Təkcə 2017-ci il ərzində ölkə mətbuatında institutun fəaliyyəti haqqında 365 xəbər və ya məqalə dərc edilmişdir. İnstitut əməkdaşları il ərzində 35 dəfə ölkənin aparıcı televiziya kanallarında gördüyü işlər və elmin populyarlaşdırılması istiqamətində çıxışlar etmişlər. Ötən il *ict.az* saytına 415 mindən çox daxilolma qeydə alınmışdır. Bütövlükdə, 2017-ci il ərzində *ict.az* saytına 31 ölkədən maraq göstərilmişdir. Ötən il bu saytda 962 material yerləşdirilmiş, InfoTV-də isə 237 süjet yayımlanmışdır.

AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunda ən müasir texnologiyalarla təchiz edilmiş Elektron Kitabxana Mərkəzi fəaliyyət göstərir. E-kitabxana Mərkəzində yaradılmış imkanlar kifayət qədər genişdir, burada həm texniki avadanlıq, həm də proqram təminatı pro-

blemi ən yüksək səviyyədə həll olunmuşdur. Kitabxananın təhlükəsizliyinin təmin olunması, resursların identifikasiyası, oxucuların özünə xidməti həyata keçirə bilməsi üçün 3M texnologiyalarından istifadə olunur. Resursların meta-verilənlərinin hazırlanması, sifarişlərin idarə olunması, oxuculara xidmətin həyata keçirilməsi, müxtəlif-tərkipli hesabatların hazırlanması, istifadəçilərə kitabxanaya gəlmədən resursların elektron variantlarından istifadə imkanı yaradılmışdır. Bu məqsədlə E-kitabxana Mərkəzində Exlibris Şirkətinin Avropanın bir sıra ali məktəb və elmi təşkilatlarında istifadə olunan Alephino Kitabxana İdarəetmə Sistemi tətbiq olunmuşdur. Resursların təsnifatı ABŞ Konqres Kitabxanasının (Library of

Congress Classification) təsnifatına uyğun aparılır. E-kitabxana Mərkəzi EBSCO elektron resurs bazasına giriş imkanına malikdir.

İnstitutda müasir texnologiyalar əsasında qurulmuş Multimedia Mərkəzi fəaliyyət göstərir. Akademiyanın elmi və elmi-təşkilati fəaliyyətini əksətdirən çoxlu sayda multimedia resurslarının (elektron video, audio və foto məzmunlu) sistemli və mütəmadi olaraq toplanması, etibarlı saxlan-

ması, sistemləşdirilməsi, onlayn istifadəsi və gələcək nəsillərə çatdırılması məqsədilə institutda Multimedia Qalereyası yaradılmışdır. Hazırda AMEA elmi müəssisə və təşkilatlarının fəaliyyəti üzrə multimedia resurslarının müntəzəm olaraq Multimedia Qalereyasında toplanması işləri həyata keçirilir. AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun "İnformasiya Texnologiyaları" nəşriyyatı çap məhsullarının yüksək keyfiyyətini

təmin edən, dünya standartlarına uyğun rəqəmsal mətbəə avadanlıqlarına malikdir.

2010-cu ildən etibarən institutda "İnformasiya Texnologiyaları Problemləri" və "İnformasiya Cəmiyyəti Problemləri" elmi-praktiki jurnalları nəşr olunur. Hər iki jurnal Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının "Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlərin siyahısı"na daxildir. Bu jurnallara Azərbaycan, ingilis və rus dillərində məqalələr qəbul olunur. Jurnalların veb-saytları fəaliyyət göstərir və nəşr olunan məqalələrin elektron versiyaları saytda yerləşdirilir.

İnstitutda Təhsil şöbəsi fəaliyyət göstərir. Bu şö-

bənin məqsədi magistratura, doktorantura və dissertantlıq yolu ilə yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması, magistraturada və doktoranturada təhsil proqramının həyata keçirilməsi, nüfuzlu elmi jurnal və məcmuələrdə doktorantların elmi tədqiqatlarının nəticələrinin çap olunmasına dəstək və tövsiyələrin verilməsi, magistrant və doktorantların elmi fəaliyyətinin və attestasiya nəticələrinin təhlili, monitorinqin aparılması və hesabatların hazırlanması kimi vəzifələrin həyata keçirilməsidir. Bunun üçün şöbədə doktorant və dissertantların fərdi iş planlarının hazırlanması, attestasiyası və doktorluq imtahanlarının verilməsi işinin təşkili, onların nüfuzlu elmi jurnal və məcmuələrdə elmi tədqiqatlarının nəticələrinin çap olunmasına dəstək və tövsiyələrin verilməsi istiqamətində işlər görülür. Həmçinin magistr və doktorantların elmi fəaliyyəti və attestasiya nəticələri təhlil edilir, müvafiq monitorinq aparılır və hesabatlar hazırlanır.

AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu geniş beynəlxalq əlaqələrə malikdir. İnstitut 50-dən çox xarici təşkilatla əməkdaşlıq edir. İnstitutda xarici alimlərlə birgə tədqiqatlar aparılır, elmi layihələr həyata keçirilir, müxtəlif mübadilə proqramları çərçivəsində magistrant və gənc tədqiqatçılar təcrübə keçirlər. İnstitut Avropanın Elm və Təhsil Şəbəkələri Assosiasiyasının (GEANT) üzvüdür,

həmçinin Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinin elm və təhsil qurumları üçün telekommunikasiya şəbəkəsinin yaradılması (EaPConnect) layihəsində Azərbaycanı təmsil edir. Bunlardan başqa, institut Avropanın "Horizon 2020" proqramının İKT istiqaməti üzrə milli dayaq nöqtəsidir.

İnstitutun beynəlxalq əlaqələrinin daha səmərəli qurulması üçün Beynəlxalq əlaqələr şöbəsi yaradılmışdır. Şöbənin əsas fəaliyyət istiqamətlərinə dünyanın aparıcı elmi qurumları ilə əlaqələrin qurulması və mövcud əlaqələrin inkişafına dəstək vermək, xarici tədqiqat mərkəzləri ilə ortaq elmi-tədqiqat istiqamətində əməkdaşlıq etmək, tələbə və tədqiqatçıların mübadiləsinə dəstək vermək, institutun beynəlxalq qrant layihələrində iştirakına dəstək vermək, institutun üzvü olduğu beynəlxalq təşkilatlarla müntəzəm iş aparmaq, beynəlxalq səviyyəli konfranslar və seminarlar təşkil etmək, müvafiq xarici təşkilatların Azərbaycandakı nümayəndəlikləri ilə əlaqələr qurmaq, xaricdə yaşayan azərbaycanlı alimlər və tələbələrlə əməkdaşlıq etmək, tanınmış elmi jurnallarla əlaqələr qurmaq və bu sahədəki mövcud əməkdaşlığa dəstək vermək kimi işlər daxildir.

2017-ci ildə institut alimlərinin Avstraliya Federasiya Universiteti, Malaya Universiteti (Malayziya), Qazaxıstan İnformasiya və Hesablama Texnologiyaları İnstitutu, Viktoriya Universiteti

(Kanada) və Ukrayna Milli Elmlər Akademiyası Mexanika İnstitutu ilə apardığı birgə elmi tədqiqatların nəticələri yüksək impakt faktorlu jurnallarda nəşr olunmuşdur.

Ötən il institutda keçirilən görüşlərdə 7 ölkədən 20-yə yaxın alim və mütəxəssis iştirak etmişdir. Bu görüşlərdə Avropa Təhsil Fondunun, Beynəlxalq Beyin Mərkəzinin, Silikon Vadisindən “Minilliyin Layihəsi”nin, Çinin Anhui Universitetinin, İrlandiyanın Davamlı Təhsil və Təlim üzrə Agentliyinin və Malayziya Texniki Universitetinin nümayəndələri iştirak etmişdir.

2017-ci ildə, bütövlükdə, institutun əməkdaşları 20 xarici səfərdə iştirak etmiş, beynəlxalq konfranslarda 25 elmi məruzə ilə çıxış etmişlər.

İnstitutda Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurası fəaliyyət göstərir. İnstitut əməkdaşlarının 41%-ni yaşı 35-ə qədər olan gənclər təşkil edir. Şura tərəfindən gənc alim və mütəxəssislərin elmi fəaliyyətə cəlb edilməsi və onların fəaliyyətinin koordinasiyası, aktual elmi problemlərin və prioritet elmi məsələlərin həlli üçün gənc alim və mütəxəssislərin səylərinin birləşdirilməsi, innovasiya fəaliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi istiqamətlərində işlər həyata keçirilir. AMEA-nın ayrı-ayrı institutları, ölkənin digər ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilat-

larında fəaliyyət göstərən müvafiq qurumları ilə əlaqələrin genişləndirilməsinə, gənc alim və mütəxəssislərin respublika və beynəlxalq səviyyəli tədbirlərdə iştirakına dəstək göstərilir.

İnstitut rəhbərliyi gənc kadrların inkişafı, əlavə təhsil almaları, yüksək səviyyəli alim və mütəxəssis kimi yetişmələri, uğur qazanmaları üçün hər cür qayğı və diqqət göstərir.

Gənclər institutun ictimai həyatında fəal iştirak edirlər. Onlar AMEA üzrə keçirilən idman yarışlarında və mədəni tədbirlərdə yaxından iştirak edirlər.

İnstitut yüksək elmi nəticələrin əldə edilməsi, innovasiya fəaliyyətinin təşkili üçün beynəlxalq standartlara cavab verən şəraitin yaradıldığı, cəmiyyət üçün vacib olan layihələrin həyata keçirildiyi bir elmi müəssisədir. İnstitutda elmi-texniki və innovasiya siyasətinin uğurla həyata keçirilməsi istiqamətində mühüm işlər aparılır. İKT-nin imkanlarından geniş istifadə etməklə elmi fəaliyyətin müasir tələblərə uyğun təşkili və inkişaf etdirilməsi, elmi idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, milli elmi informasiya fəzasının formalaşdırılması, beynəlxalq elmi mühitə inteqrasiya olunması, kadr hazırlığının yüksək səviyyədə təşkili institutun başlıca hədəflərindəndir.